

væsentlig) på grænsen mellem Klassisk og Hellenistisk. Den øver tilsyneladende ingen væsentlig indflydelse på den samtidige fastlandsarkitektur, ej heller forekommer ideen om en påvirkning af den fremvoksende makedonske kultur overbevisende. Men den påvirker arkitekturen og byplanlægningen i Hellenistisk tid i det vestlige Lilleasien og fyrsteideologien fortsætter. Ligesom Mausolæet, som idé, har en gennemslagskraft som rækker meget længere frem i tiden. Kejser Augustus bruger således betegnelsen, omend hans eget mausolæum ligger langt fra det Maussollos byggede 3-400 år tidligere. Mulige påvirkninger af arkitekturen i augustæisk tid behandles af Poul Pedersen med udgangspunkt i det forhold at Vitruvius selv tilsyneladende havde et godt kendskab til Mausolæet i H.

Kristian Jeppesen leverer et originalt og spændende bidrag med en afhandling om »Founder Cult and Maussolleion« hvori han argumenterer for at Mausollos så sig selv som grundlægger-hero og for kultens relatering til Heraklesmyten. Geoffrey B. Waywell behandler kompetent skulpturbilledet, som også præges af sammenblandede træk fra det gamle Ionien, Karien, Persien og det græske fastland. Endelig indeholder bogen afsnit om en nyfunden rig grav tilhørende en fornem hekatomidisk kvinde. Lederen af Bodrum museet redegør for udstillingstekniske overvejelser i forbindelse med udstillingen af samme (måske Adda I) og endelig har Birte Poulsen skrevet en udmærket, men i sammenhængen noget uvedkommende artikel om de nye udgravninger af et vigtigt senromersk hus i Halikarnassos.

»Hekatomnid Caria & The Ionian Renaissance« er således en noget inhomogen bog, men med adskillige solide og gode passager. Det store problem ligger altså i påstanden om den ioniske renæssance. Jan Zahle siger det mest direkte med følgende passage: »I sakral arkitektur søges identiteten i et arkaisk formsprog; i alle andre henseender er betegnelsen »Ionian Renaissance« misvisende eller i det mindste kun delvist korrekt«. En ny ionisk storhedstid og dens indflydelse på sam- og eftertid havde nok været en mere passende (men mindre fængende?) titel end »Den Ioniske Renæssance«.

Ovennævnte kritiske bemærkninger skal ikke tilsløre, at afdelingen for græske og romerske studier ved Odense Universitet med publikationen »Halicarnassian Studies I« har taget et godt og prisværdigt initiativ. Vi glæder os til at høre mere fra denne spændende og vigtige del af den antikke verden.

Søren Dietz

SVERRE BAGGE: *From Gangleader to the Lords Anointed. Kingship in Sverris saga and Hákonar saga Hákonarsonar.* (The Viking Collection. Studies in Northern civilization, vol. 8) Odense University Press, 1996, 175 s.

Bogen er en del af et større forskningsprojekt om individet i europæisk kultur ved universitetet i Bergen. Undertitlen præciserer emnet: det drejer sig om fremstillingen af kong Sverre og kong Hákon Hákonson i deres respektive sagaer. Bagge betjener sig af begreberne individualisme og individualitet til at forstå skildringen af individet i de to sagaer. Individualisme og individualitet findes til alle tider, men individualiteten skal i højere grad være knyttet til hierarkiske og komplekse sociale formationer. Fra sin tidligere forskning er han klar over, at man a priori må regne med flere udtryk for individualisme end for

individualitet i denne type tekster, men han regner alligevel med, at individualiteten er tilstrækkelig fremtrædende til, at det er meningsfuldt at sondre mellem de to i analysen. Da Bagge på forhånd også kan tage det for givet, at Norge på det tidspunkt, da Hákonar saga Hákonarsonar blev skrevet, var et mere centraliseret og hierarkisk opbygget samfund, end det var, da Sverris saga blev skrevet, har han derved i praksis bundet sig til et ganske stift analyseskema. Ikke underligt kommer bogen til at bekræfte forventningen om at finde Sverris saga mere præget af individualisme end Hákonar saga, der snarere er præget af de velkendte, europæiske rex justus-forestillinger. Herved har Bagge snarere illustreret sin opfattelse end dokumenteret den. Dette ændrer dog ikke ved, at Bagge giver en meget kompetent gennemgang af de to sagaer med mange fine detaljer og overbevisende tolkninger. Til glæde for den læge læser giver han sig tid til at referere sagaerne relativt fyldigt, og argumentationen er i vidt omfang inddraget i referatet. Det bliver herved en letlæst og spændende bog.

Anders Leegaard Knudsen

Registrum Ecclesie Aboensis eller Åbo Domkyrkas Svartbok. The Black Book of the Cathedral. Facsimile version of the 1890 edition with a new introduction and translations of the original preface and the register of documents with brief introductions. Kansallisarkisto – Riksarkivet 1996. 88 + 8 + XXXIII + 668 s., 2 ill.

Åbo domkirkes middelalderlige brevbog, den såkaldte Svartbok, er en af de vigtigste kilder til Finlands middelalderhistorie. Det må derfor hilses velkomment, at Reinhold Hausens udgave fra 1890 nu foreligger i et fotografisk genoptryk. Udgaven rummer 727 numre fra tidsrummet 1229-1515. Heri er dog indregnet diplomer, som ikke findes i Svartboken, men som udgiveren optog fra en i Skoklostersamlingen liggende brevbog med nær forbindelse til denne. Som angivet i genoptrykkets lange undertitel, er Hausens svenske forord og register over diplomerne oversat til engelsk, ligesom rigsarkivarens forord til genoptrykket og den kendte finske historiker Kauko Pirinens analyse af brevbogens karakter og indhold er på dette sprog. Da en god del af diplomerne er på svensk, får dog kun den svenskkyndige fuldt udbytte af udgaven. Det er dog absolut et plus, at Kauko Pirinen giver en redegørelse for forskernes, heriblandt hans egne, resultater vedrørende brevbogen. Læseren får bl.a. den ikke uvæsentlige oplysning, at den senere forskning i flere tilfælde har ændret den af udgiveren foreslåede datering. Denne omdatering er delvis allerede slået igennem i det også af Hausen udgivne Finlands Medeltidsurkunder I-VIII (Helsingfors 1910-35), hvori diplomerne fra Svartboken er optaget, omend kun i registform. Senere omdateringer findes i spredte bidrag fra flere navngivne historikere. Ved hjælp af litteraturlisten kan brugeren af genoptrykket formentlig finde de fleste af de bidrag, der bringer omdateringerne. For den internationale offentlighed, genoptrykket iflg. forordet henvender sig til, havde det været rart med en liste over omdateringerne. En sådan liste er iflg. Pirinen under udarbejdelse, men det fremgår ikke, om den skal udsendes som supplement til nærværende udgave